

Ragna Nielsens indledningsforedrag i diskussionen om kvindesagen

Taler

Ragna Nielsen
Aktivist og
kvindesagsforkæmper

Sted

Seljord, Norge

Omstændigheder

Oprindelig trykt i *Hvad vi vil* årgang 4 (39), 1891, s. 39; – årgang 4 (41), 1891, s. 162-163; – årgang 4 (42), 1891, s. 167 og – årgang 4 (43), 1891, s- 170-171.

Foredrag holdt ved Mødet i Seljord August 1891.

Fodnote fra det oprindelig tryk:

Foredragsholderen har velvilligt overladt os denne Tale til Optagelse i Kvindebladet „Hvad vi vil.”

Kvindesagens Modstandere beskylder Kvinderne blandt andet for Mangel paa Initiativ — og der kan være meget berettiget i den Beskyldning. Men naar de spottende fortæller, at vi kan ikke engang blive os vor undertrykte Stilling bevidst, kan ikke engang komme med Fordringer paa at blive behandlet som frie Mennesker, før en Mand har sat det i os, saa tager de dog fejl. Det gaar kanske ikke an at pege paa en bestemt Begivenhed og sige: der begyndte Arbejdet for Kvindesagen — kan man i det hele efterspore en aandelig Bevægelses Gang gennem Sindene, vil man vist ikke komme til det ene store Udspring, men til de mange smaa Bække, hvoraf tilsidst den brede Flod er opstaaet, og om Kvindesagen gælder det ganske vist ligesom om alle andre store Bevægelser, at den begyndte som en Susen i Kornet en Sommerdag, det nøjagtige Punkt er ikke let at opgive. Men vi kender dog en Begivenhed, som nærmest maa siges at have givet Stødet til det *bevidste* Arbejde for Kvindesagen — og det var ikke, som saa mange tror, Udgivelsen af Stuart Mills Bog, det var det store Møde i Seneca Falls i 1848, da de Kvinder, der var blevet vist tilbage fra Antislaverikongressen i London, kun fordi de var Kvinder, første Gang fremsatte Kvindens Fordring paa at være og behandles som frie Mennesker. Stuart Mill gjorde, hvad de store Aander gør: han samlede det, som levede i Sindene uden at være kommet frem til Lys og Luft, til bevidst Liv, han satte det frem i Anklage og i Fordring, men hans Ord vilde ikke kunne have tændt i Kvinders Sind som de gjorde, hvis

absolut intet Arbejde var gaaet forud, ingen Forberedelse gjort. Naar vi nu regner, at det egentlige Arbejde for Kvindesagen begyndte ved Mødet i Seneca Falls, er vi derfor ikke mindre taknemlige mod Stuart Mill for det store Arbejde, han udførte for os.

Naar en stor Tanke opstaar, naar en stor Reform skal gaa igennem, saa gaar det jo altid saa, at den i Begyndelsen kun gribes af de enkelte, medens den haanes og spottes af Massen. Ved sin egen Sandheds Magt erobrer den saa flere og flere Sind, til den en vakker Dag er bleven Modesag, anerkendes som Sandhed selv af Spidsborgerne. Saa langt er endnu ikke Kvindesagen kommen, den staar endnu paa Haanens og Spottens Standpunkt, i alt Fald for den spidsborgerlige Del af Samfundet. Man hører det hver Dag omkring sig; man ser det i Aviser, som med Fryd giver smaa Hib til den kedelige Kvindeemancipation; man ser det af de meget læste og højst middelmaadige Romaner, især engelske og amerikanske, hvor den emanciperede Kvinde altid er Karrikaturer, og hvor Heltinden er udstyret med alle de yndige Egenskaber, som vi véd er Kvindelighedens Ideal, og som vi alle kender saa vel fra Digtningens Verden, medens vi rigtignok maa tilstaa, at Virkeligheden ikke kender Typen saa vel, men saa til Gengæld er righoldigere og interessantere.

Det er altsaa meget langt fra, at Kvindesagen endnu er grebet af Massen, er blevet en Modesag. Men saa langt har den dog kæmpet sig frem, at enkelte Sider af den holder paa at blive anerkendt af Mængden, og at særlig de enkelte praktiske Ting, som Kvindesagsforeningerne rundt omkring i Landene har faaet sat igennem, har begyndt at vinde Anerkendelse; og denne Anerkendelse lige overfor de praktiske Resultater af vore Bestræbelser, den gives ofte af Mennesker, der er meget heftige Modstandere af Kvindesagens Idé — og det lader ikke til, at det falder dem ind, at det dog er underligt, at et Træ, der i deres Tanker er saa ondt, kan bære Frugter, som selv de maa anerkende for gode.

Og saa er det meget langt fra, at alle vi, som arbejder for det, vi kalder Kvindesagen, at vi er enige om, hvad Kvindesag er. For enkelte er det hele Spørgsmaal f. Ex. kun et *økonomisk* Spørgsmaal, det eneste, der er værd at arbejde for, er de *praktiske* Reforme. Lad os arbejde for at gøre Kvinderne økonomisk bedre stillet, skaffe gift Kvinde Ejendomsret, skaffe dem Stemmeret, der opfylder Stemmeretsbetingelserne, se det er der Mening i. Ja, der var ingen Mening i, om det blev forsømt, det er vi alle enige om, vi siger bare, at der sammen med de praktiske Reforme ogsaa maa gaa en Reform i Menneskers

Sind. Det, Norsk Kvindesagsforening har udrettet her, vil kanske ikke regnes for meget. Dens Medlemmer har gennem mange Aar givet ubemidlede Kvinder fri Undervisning og derved sat en Del unge Piger i Stand til selv at tjene sit Livsophold, den har søgt at skaffe Kvinder Adgang til at oplæres som Haandværkere, den har gjort hvad den kunde for at faa kvindelige Fagforeninger oprettet, den har bidraget til at faa den offentlige Prostitution afskaffet i Kristiania, Stemmeretsforeningen har indgaaet til Stortinget med Petition om at give Kvinder, der opfylder Stemmeretsbetingelserne, Stemmeret osv.

Men naar de, som er vore Meningsfæller her, vil indsnevre Sagen for os til kun at omfatte disse ydre Reformere, da er vi dybt uenige med dem. Ja, hvis der maatte vælges mellem det ene eller det andet, saa kan jeg for min Part bedre gaa med paa, at Kvindesagen kun bestaar i at arbejde paa at faa Menneskenes Sind og Tanker reformeret end i at faa de ydre Goder — saa vist som jeg synes, at indre Frihed er endnu mere attraaværdig end ydre. Sædelighedssagen, siges der, har intet med den egentlige Kvindesag at gøre: det er en Sag, som Mænd og Kvinder kan diskutere, fordi den kan interessere dem begge, men Kvindesag er det ikke.

Det er et stygt Ord, men jeg maa bruge det: det, det for os gælder om, det er *at faa Kurtisanen ud af Verden*. Ikke alene den virkelige Kurtisane, men den Kurtisane, der lever inde i saa mange tilsyneladende ærbare og skikkelige Kvinder, den Slavindenatur, som vi saa vist haaber og tror ikke er Kvinders egentlige Natur, men fremkommet ved alle disse Aartusinders aandelige Trældom. Der er intet hos Kvinder, som Mænd er mere lemfældige og overbærende mod end Koketteriet, Behagesygen, og der er intet, som mere irriterer og støder de fleste af dem tilbage hos Kvinder, end Selvstændighed, aandelig Frigjorthed — og det er naturligt nok, det første smigrer deres Egenkærlighed og Forfængelighed, det andet støder alle den mandlige Egoismes Instinkter. Hvis Sædelighedssag og Kvindesag ikke hører sammen, da forstaar jeg ikke, hvorfor Ibsen skrev „Et Dukkehjem”. Men Ibsen vidste, at Nora har begyndt at ville være sig selv.

Og det er klart, at for os, som synes, at dette er Kvindesagens egentlige Kærne, maa Opdragelsesspørgsmaalet være et af de vigtigste af dem, som hører med til Kvindesagen. Opdragelsen maa plukke ud af Gutterne den Overbevisning, som de nu fødes med og opdrages i, at det er dem, som er Skabningens Herrer, og at Pigerne er nogle underordnede Væsener. Og Pigerne maa opdrages til Selvstændighed, saa de ikke længer tager imod den underordnede Plads, men

rolig indtager den Stilling, som naturlig tilkommer hvert Individ. Og skal det ske, da er det klart, at Pigerne ikke længer maa opdrages i den Tro, at det, som er deres Bestemmelse i Verden, det er at blive gift og blive forsørget af en Mand. Pigerne maa akkurat som Gutterne opdrages til at søge sig et Livserhverv, lære sig til at undersøge, i hvilken Retning deres Evner gaar, og saa handle derefter. Og har da en ung Pige uddannet sig til en eller anden Profession eller Haandværk eller saa videre, og hun saa møder en Mand, som hun holder af, og de to gifter sig, saa bliver det denne enkelte Kvindes private Sag, om hun vil opgive sin Profession for herefter blot at styre sin Mands Hus; vi kan være ganske rolige for, at hvert Ægtepar her indretter sig paa bedste Maade efter eget Skøn, og Samfundet hverken kan eller har noget med paa Forhaand at ordne og bestemme for hende. Vi kan da kalde det at være Husmoder for at være en Profession lige saa godt som enhver anden Profession, og hvis en Kvinde vil ombytte den først valgte Profession med den at være Husmoder, saa er det eneste, Samfundet her har at gøre, at sørge for, at der sammen med alle andre Fagskoler, hvor man uddannes til forskellige Professioner, ogsaa er saadanne Fagskoler (Industri, Husholdningsskoler), hvor de, der ønsker det og synes, de trænger til det, kan uddannes, naar de vil gaa over til den Profession at være Husmoder. Og ved at de unge Piger bliver opdraget paa denne Maade med den Bevidsthed, at de har at arbejde og ikke at flagre om som Sommerfugle, indtil en Mand maaské gifter sig med dem, vindes der meget og tabes der intet. Der vindes meget for deres Karakter ved at deres Ungdomsaar fyldes med Arbejde i Stedet for med Fjas, og der vindes meget for deres ægteskabelige Liv. Da hun lige som Manden har været opdraget til alvorligt Arbejde, vil hun ganske anderledes være sin Mands Lige, kunne dele Tanker og Interesser med ham, end om hendes Opdragelse og Udvikling havde standset i 15—16 Aars Alderen, hvad nu saa ofte er Tilfældet. Og skulde et Ægtepars økonomiske Stilling være saa, at hun maa hjælpe Manden med at tjene Brødet, eller skulde hun komme til at sidde som Enke med en Barneflokk at forsørge, er det saa ikke godt, at hun har anvendt sine Ungdomsaar til at lære noget, der nu sætter hende i Stand til at erhverve?

Der er intet bedre Middel til at faa Gutterne til at respektere Pigerne og at faa Pigerne til at respektere sig selv end at opdrage dem sammen. Det er en af Fællesskolens mange Fordele, at den bringer Individ til at vurdere Individ efter Fortjeneste og bryder ned Fordommen mod det andet Køn. Og ikke alene Fordommen — den hindrer ogsaa Overvurderingen; hvor mange Mænd og Kvinder har ikke gennemgaaet unødige Lidelser, fordi de i sit Ubekendtskab med det andet Køn havde gjort sig Illusioner og dannet sig Billeder, som bare

eksisterede i deres Fantasi. Da Mænd og Kvinder er bestemte til at leve sammen, er det bedst, at de lærer at forstaa hverandre, og det gør de bedst ved at opdrages sammen. Jeg har hørt Mænd sige, at der er ingen Ting, de vilde bryde sig mindre om, end en Forandring her — hvad det angik at have en Hustru, som delte Tanker og Interesser med dem, saa skulde de rigtignok betakke sig, det var netop det yndige ved Forholdet, Uligheden. Til de Mænd, som har denne Opfattelse af hvad et Ægteskab bør være, fristes jeg til ganske kort og tørt at sige, at Herrerne faar se til at forandre Smag. Det er muligt, at Mænd kan føle sig lykkelige i et saadant Ægteskab — Kvinder gør det ikke. Naar vi taler saaledes, som jeg nu har gjort: fremholder, at det vi vil, er aandelig Frihed og fuld Selvstændighed for Kvinderne og saa som Konsekvens deraf fremgaar, at det erotiske Forhold, og hvorledes det herefter vil arte sig, for os midlertidig bliver et underordnet Spørgsmaal, saa mødes vi med Bebrejdelser af de forskelligste og indbyrdes højst uenige Mennesker mandlige og kvindelige Theologer, skikkelige gamle Husmødre og Bohemer om hverandre Bebrejdelser af den mest overraskende Slags; vi bliver beskyldt for Ting, som vi føler os højst uskyldige i. Især er det for Mandfolkehad og for Tørhed.

Vort Mandfolkehad maa da bestaa i det Faktum, at det er Kvindernes Sag, vi plæderer, og at vi ikke dækker over eller lægger Skjul paa foreliggende Fakta; vi er virkelig nødte til at komme frem med dem. Og er det Tørhed det at sige: vi tror, at Kærlighed mellem Mand og Kvinde vil altid findes, saa vi er ikke det mindste bekymret for den Ting, og vi tror, at et Kærlighedsforhold mellem to selvstændige, jevnbyrdige Væsener, der foruden at elske hverandre ogsaa forstaa hverandre, vil være ganske anderledes fuldt af Glæde og Lykke, end et Forhold saaledes som det nu ofte er, mellem to, der er saa forskellige, at det er som de var opdraget paa hver sin Klode netop derfor er det, vi fremsætter vore to Hovedfordringer: Kvinder skal blive selvstændige, og Mænd og Kvinder skal lære at forstaa hverandre.

Garborg sagde nylig, at Adam længtes efter en Eva, han kunde tale med — ogsaa ønskede han, at Eva var modtagelig for et Fornuftargument. At Adam længes efter en saadan Eva, det er det glædeligste, vi Kvindesagskvinder kan faa høre — men hvorledes skal Eva kunne blive saaledes, uden at hun opdrages til Selvstændighed og Selvbevidsthed — Naturgenier kan vi da ikke være alle sammen.

Og saa er der saa mange mindre Ting, som vi, der arbejder for Kvindesagen, maa

tænke paa og tage os af. Klædedragten f. Eks. Er det ikke i Grunden underligt — der gaar vi skikkelige Kvinder rundt omkring i alle civiliserede Lande og efteraber kritikløst alt det, som uanstændige Kvinder i Paris har fundet paa? Og kan vi ikke faa Korsettet ud af Verden, og kan vi ikke faa Kvinders Klædedragt saaledes forandret og modificeret, at Kvinder ikke hindres i Arbejdet af sine Klæder, saa er det jo ikke muligt, at Kvinderne kan naa frem til den Dygtighed, de ellers efter Evne og Anlæg kan være bestemte til. Her har Mødrene en stor Opgave: det er dem, som maa begynde at reformere deres Smaapigers Klædedragt.

Der er saa mange Kvinder, som tror, at de enten staar som Modstandere eller i al Fald neutrale lige over for Kvindesagen. Og dog er der ikke en eneste Kvinde, som ikke bevidst eller ubevidst hindrer eller fremmer Arbejdet for Kvindernes Sag. Enhver Kvinde, der ved sit Væsen og hele sit Liv vinder Respekt for sig selv, hun fremmer Sagen. Og saadanne unge Piger, paa hvem man ser, at det, de tænker paa og er opfyldt af, det er, hvorledes de tager sig ud, især hvorledes de tager sig ud lige over for Mænd, som tror, det er yndigt at have et jalet Væsen, koketterer med at drive paa Sport f. Eks., og hviner, hver Gang de falder af Skierne, især hvis der er Mænd i Nærheden — den Slags unge Piger, de gør hvad de kan for at hindre vor Sags Fremgang. Og saa er der igen dem, som tror, at det er Kvindesag, at Kvinder lægger an paa at være saa utækkelige som muligt og efterabe Mændene — men det skal de Kvinder vide, at er ikke ved saadanne Ting, at Kvindesagen fremmes, som at Kvinder f. Eks lærer sig til at drikke Drammer og røge Tobak.

Naar vi nu siger, at det eneste, som kan fremme Kvindernes Sag, er bedre Opdragelse og større Udvikling, saa har vi Ret i det — men vi har ogsaa Ret, naar vi siger, at hvad kan det altsammen nytte, naar vi ikke faar *Stemmeret*, den Ret, uden hvilken alt hvad vi en Gang har vundet, kan tages fra os igen. Ved at læse igennem Stortingsforhandlingerne om Kvinders Stemmeret ifjor vil vi se, hvor stor Fremgang, Sagen har havt i de sidste Aar. Der er saa mange af de gamle Indvendinger, som er forstummet — vi hører ikke om Værnepligten, ikke om Farerne for Politiken, ikke en Gang om Kvindernes Udygtighed. Nej, det er bare Omhu altsammen. Alle erkender helt og fuldt ud, at Kvinden er et Menneske — hun er bare et Menneske, som maa være under Mandens Formynderskab, ellers vil hun knuses i Kampen — for det er en Kamp nemlig. Og da vi har Lov til at tro, at Stortingets Forhandlinger giver Udtryk for, hvad der bor i hele Folket, og at dygtigere og mere vægtige Argumenter mod en Sag ikke kan komme frem,

end her bliver udtalt, saa har jeg samlet de 3 Hovedtaleres Indvendinger og skal her gengive dem ganske kortelig.

Hertzberg begynder med at sige, at det er ikke Mangel paa Ridderlighed, som gør, at han ikke vil indrømme Kvinderne Stemmeret — hvad Ridderlighed angaar, mener han hverken at staa tilbage for den ærede Komitéminoritet eller Repræsentanten fra Bratsberg. Her viser H. straks, at han ikke har forstaaet os. Vi har aldrig bedt om Ridderlighed, vi har bedt om Retfærdighed. Der er to Sider ved Kvindesagen, siger H. Først er der den, han kan kalde den økonomisk-sociale. Den Bevægelse er gaaet ud fra det Livssyn, som H. deler. Den erkender det Faktum, at en hel Mængde Kvinder hverken vilde have noget at leve af eller noget at leve for, hvis de ikke fik Lov at udføre enkelte af de Arbejder, som Mændene i gamle Dage havde Monopol paa. De maa have Lov at arbejde f. Eks. i Skolens og Fattigvæsenets Tjeneste. Men saa ikke et Skridt videre. Med andre Ord — det som Kvindesagen har vundet, det anerkendes; deraf drager vi den Trøst, at om 10 Aar, naar mere er vundet, saa vil det blive anerkendt. Men der er en anden Side af Kvindebevægelsen, siger H., som gaar ud af en anden Livsanskuelse, en Anskuelse, som H. ikke deler og advarer imod. Det er ud af denne Bevægelse, at Kravet paa Stemmeret er fremkommet, og sammen med den Kravet paa Ægteskabets Opløsning og de frie Forbindelser. Vi opfordrer H. til at sige, hvor Kvindesagsforeningen eller Kvindestemmeretsforeningen har udtalt sig for de frie Forbindelser. Og vi siger, det er haardt, at vi, som har maattet slaas med Bohemen, nu skal faa høre, at vi deler Bohemens Anskuelser. At give Kvinden Stemmeret, mener H., vilde være at drage hende bort fra det Kald, som Kristendommen, Naturen og Historien har anvist hende. Læg mærke til det, det kommer frem om igen og om igen: for Kvindesagens Modstandere er det endnu ikke gaaet op, at Kvinderne er Individier; Kvinder er for dem bare Hustruer og Mødre — derfor taler de ogsaa bestandig om Kvinden som et Kollektiv. Smaapiger er vordende Husmødre, Kvinden er Hustruen, Moderen, ikke Mennesket. — H. har alt glemt, hvad han dog i Begyndelsen erkendte, at der er en hel Mængde Kvinder i vort Land, som ikke er gifte.

Heuch er ganske anderledes konsekvent end Hertzberg. Han nægter Kvindeemancipationens Berettigelse helt igennem. Hendes Deltagelse i det politiske Liv vilde saa langt fra være Signalet til hendes Frigørelse, at det tvertimod vilde være Signalet til hendes Fornedrelse, til Hjemmets Forstyrrelse, Familielivets Opløsning og Sædernes Forfald. Naar vi Kvinder mener noget andet, saa er det, fordi vi ikke skønner det naturligvis. H. beviser af den hellige

Skrift, at Kvinden skal være undraget fra Offentligheden og Livet i den. „Det er hende ikke tilstedet at herske over Manden, men at være i Stillehed.” Dertil svarer vi Heuch: Skal vi bryde med Udviklingen, skal vi ind igen under hvert Bogstav i det gamle og nye Testamente, saa skal H. gøre Begyndelsen. Intet Menneske har her Lov til vilkaarlig og egenmægtig at sætte Grænsen og sige: dette Bogstav, denne Sætning er brudt af Udviklingen, dette hører med til det aandelige, men denne ikke. For Jøderne var dét vist altsammen lige aandeligt. Her er et enten—eller. Enten erkender vi Guds Aand for at være med i Udviklingen, eller ogsaa skal hvert Bogstav i Skriften adlydes. Skal vi Kvinder tilbage igen under den jødiske Opfatning, saa skal Heuch det ogsaa. Saa siger vi til H.: du skal ikke have Sko paa dine Fødder, ikke Sølv eller Kobber i dit Bælte, du skal ikke have mere end en Kappe. Da har Biskop Heuch ikke Lov at spise Blodpølse. Da maa Biskop Heuch, naar der kommer Rypesteg paa hans Bord, først undersøge, om disse Ryper er fanget i Snare eller ikke o. s. v. o. s. v.

Biskop H. og alle andre Præster maa først opfylde hvert Bud i Skriften, først da kan de faa Lov at komme og kue Kvinderne under Bogstaven. Men vi maa ikke tro, at H. ikke sætter Kvinderne højt. „Vi tillægger hende den højeste Betydning for det menneskelige Samfundsliv.” siger Biskop H.; „ja, vi siger, at Samfundslivet kunde ikke tænkes at bestaa, dersom Kvinden ikke var til.” Og deri giver vi H. Ret. „Kvinden har en Evne til at se det store i det smaa, til med Takt at finde, hvad der kan og hvad der ikke kan gøres i ethvert givet Øjeblik, til med et eneste Greb at se ind i selve Tingens Kærne; hun har en Følelsernes Finhed og en Stemningernes Rigdom og en Hengivenhedens Evne. som Manden mangler.” Det var næsten for meget, sagde Fanten, han fik en Dukat. Saa prægtige vidste vi ikke, vi var; men hvis Beskrivelsen passer paa os, tænk, hvad vi da maatte kunne udrette i Samfundslivet, i Politiken! „Alene Kvinden kan skabe et Hjem”, siger H. Det vilde naturligvis ikke blive Hjem mere, hvis Kvinder fik Stemmeret. ”Og Kvinden har Brug for alle sine Evner indenfor Hjemmets Døre”, siger H. videre. Nej saamænd om hun har. For bare at nævne et Eksempel: den Felttogsplan, som Nordstaterne i Amerika fulgte under sidste Krig var jo lagt af en Kvinde. Kan man være vis paa, at de Evner, hun der viste, vilde være kommet til Anvendelse indenfor Hjemmets Døre? Og tør Heuch, der naturligvis som alle gode Præster holder paa Krigen, sige, at i det vilde have været heldigt for denne Kvindes Fædreland, at den Plan, hvorefter Nordstaterne sejrede, ikke var kommen frem? Det er netop den Ting, at der ikke har været Brug for alle Kvindernes Evner indenfor Hjemmet, som før i Tiden gjorde en Mængde Kvinder til ulykkelige Mennesker. „Der gives ingen Kvinde”, siger

Heuch, „som ikke har Evne til, hvis ikke Emancipationen eller andre Laster har gjort hende uduelig til at løse Kvindens Opgave — der findes ingen Kvinde, som ikke har Sans for og Evne til at udfylde en Plads i sit Hjem.” Det nytter ikke at svare H., at der jo er en Mængde Kvinder, som intet Hjem har; H. bøjer sig ikke for Faktum. „De *skal* haveet Hjem”, siger H., dermed er Sagen afgjort. Saa faar vi vide, hvorledes de emanciperede Kvinder er. „Hjemmets Pligter er for dette Slags Kvinder en Byrde — ”; „tal med emanciperede Kvinder, læs deres Skrifter og se — disse stakkels Kvinder, hvor store de er blevne i Verden, de har glemt deres egen Opgave, Hjemmets Opgave, og de vidner om det derved, at de bilder sig ind, at det at være huslig, at være Hjemmets Velsignelse, det er ikke noget andet, end enhver Kok eller Skrædder kan gøre dem efter. Det er for mig et Bevis paa Emancipationens Fordærvelighed, at disse Kvinder taler med Foragt om den eneste Opgave, som de er ene om i Verden, og som ingen Mand kan hjælpe dem med.“ Tænk om H. havde anvendt den simple Retskaffenhed først at undersøge, hvad det er for Slags Foredrag og Diskussioner, som har været holdt i Kvindesagsforeningen og saa havde bladet igennem et Par Aargange af „Nylænde”. Der vilde han til sin Forundring have fundet, at vi blandt andre Ting har behandlet saadant som Smaabørns Pleje og Opdragelse, Køkkenstel og Husstel i det hele, Tjenestepigeforholdene, Kvindens Sundhed o. s. v., og han vilde ikke have fundet et eneste Ord, som vidnede om Foragt for det, Heuch mener er Kvindens „eneste” Opgave H. kan ikke tænke sig noget frygteligere end at se sin egen Moder i Stortinget „Tænker Eder den ærværdige med sin stakkels Fistelstemme udbrede sig med al den Iver og Fanatisme, som let griber Kvinden, om hvorvidt det var rimeligt at beholde Konsulaterne i Wien og Rom! Er jeg den eneste, som vilde have flyet i Rædsel fra Salen, hvis man tænker sig sin Moder i en saadan Situation?” Ja, vi har ikke alle af Naturen faaet en vakker Stemme, men hvorfor Heuchs Moder ikke skulde kunne have sagt noget fornuftigt om Konsulatet i Rom, kan jeg ikke skønne. Var hun blevet valgt til Stortingsrepræsentant, vilde det naturligtvis, have været, fordi Vælgerne ansaa hende for at have de fornødne Betingelser til at udfylde Pladsen. „Selve Sproget oprører sig mod Kvindeemancipationens Tanke,” siger H.; Ullmann talte om Købmand Wilhelmine Hansen — Manden Wilhelmine Hansen, er det ikke et Monstrum? Og vi læser hver Dag om Formand Wilhelmine Hansen. — Hvis H. bare havde spurgt en Filolog, vilde han have faaet at høre, at ”Mand” betyder det samme som „Menneske”, og at vi taler om Mennesket Wilhelmine Hansen, er vel ikke saa farligt? Heuch véd, hvorledes den Kvinde vil blive, som vil paatage sig Mands Gerning. „Hun bliver et vanskabt Misfoster, hun bliver et Neutrum, saaledes som det er Syn for Sagen for den, der vil have Øjne til at se med. I

Emancipationens forjættede Land, Amerika, gives der Læger, som for ramme Alvor paastaar, at der, hvor Kvinderne gennem et Par Slægtled har været emanciperede og gjort Mandens Gerning, der fremkommer der en steril Kvindetype, som i mange Henseender varierer fra den ordinære Kvindetype.” Jeg har ogsaa hørt om den Type i Amerika, men jeg har rigtignok hørt, at Mænd og Kvinder var ligedan, og jeg har hørt, at Klimaet og det anspændte, urolige Liv har faaet Skylden for at have frembragt Typen. Er Kvinderne der sterile, kan umulig Kvindeemancipationen have Skylden af den simple Grund, at Arbejdet for Kvindesagen, selv i Amerika, er saa nyt, at Kvinder endnu ikke gennem et Par Slægtled har udført Mænds Gerning. Det er snurrigt, at ikke H. har gjort det meget simple Regnestykke. H. „er ingenlunde enig med dem, som af utilistiske Hensyn mener at kunne forsvare til en vis Grad Kvindens Emancipation.” Det er et Hib til Hertzberg. Nej, ingen skal kunne beskyldes H. for ikke i dette Stykke at være konsekvent. Jeg har med egne Øren hørt H. sige, at Smaapiger ikke skulde gaa i Skole — vilde de lære noget, kunde de bede en hjemme om at læse med sig.

Slutningen af Stortingsdebatten skiller sig i Tone stærkt fra Begyndelsen. Modstanderne af Kvinders Stemmeret har ikke flere Argumenter, og saa gør de, som Folk saa ofte gør, naar Argumenterne slipper op, de griber til at blive sinte. Hval glemmer rent de pæne Ord, han i Begyndelsen brugte om Kvinderne, og er saa uheldig, at han kommer til at sige, da der er Tale om at lade sig skræmme fra at handle efter sin Overbevisning: „Om en saadan Mand vilde jeg sige: han er ikke Mand, han fortjener ikke Navnet af Mand; han er en Kælling! Han fortjener ikke Navn af Kvinde en Gang.” Der kan man se, paa hvilken Plads han i Virkeligheden sætter Kvinderne. Og Heuch sætter rent alle Høflighedshensyn til Side. Der sad paa Galleriet en Række Kvinder, af hvilke H. ganske vist kendte de fleste, og saa slutter han sin Tale med at fortælle, at „Kvindeemancipationens Forfægtere de vil være fri for alle Hjemmets Baand og alle Autoritetens, — jeg fatter ikke ret, hvorledes nogen kan mene, at Emancipationens Heltinder, disse redigerende, debatterende, polemiserende, prædikende, omrejsende Kvinder kan have Hjerte eller Hoved tilbage for Hjemmet og dets mangfoldige Gerning.”

Som vi ser, er det bare Skræmmebilleder og ikke en eneste reel Indvending, som fremkommer mod Kvinders Stemmeret. Kvinderne forstaar ikke sit eget bedste, men vi — Mændene — vi véd det. Der svares, som om det var Smaabørn og ikke voksne Mennesker, der kom frem med et Forlangende. Jeg for min Part vilde

havt mere Respekt for den Mand. der traadte frem og sagde: „Vi har Magten, og vi gør hvad vi vil. Det konvenerer os ikke at give Kvinderne Stemmeret. Vi er bange for, at ved en Forandring vilde vor — Mændenes — Bekvemmelighed komme til at lide.” Et saadant Svar vilde været brutalt, men det vilde være ærligt, for det er deres Hjertes Mening.

Det, jeg har ønsket at faa frem i Dag, er:

at det, det først og fremmest gælder om, er at arbejde for at faa alle Kvinder til at forlange fuld Frihed og faa alle Mænd til at erkende dette Forlangendes Berettigelse, og saa ved Siden af Arbejde for alle de praktiske ydre Ting — først og fremmest for Stemmeret, som dog tilsidst bliver *Alpha* og *Omega* i Kvindesagen.

Og naar vi ønsker og arbejder for, at Kvindesagen maa gaa igennem til Sejer, saa er det for vor egen Skyld og for Mændenes Skyld, og saa fordi vi har set og forstaaet, at Kvindernes Frigørelse ikke er en Sag for sig, men et Led i den store Udvikling, at dens Sejer er en Forberedelse til Løsningen af de store Opgaver, som Fremtiden faar at løse, at Gud, ved at vække Kvinderne til Selvstændighed og til Arbejde, forbereder det Arbejde, som kun Mænd og Kvinder kan løse *sammen* — Arbejdet for at ophæve Fattigdommen og Nøden og Elendigheden i Verden, og Arbejdet for at faa afskaffet Krigen med alle dens Rædsler.

Kilde

kvinfo.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ragna-nielsens-indledningsforedrag-i-diskussionen-om-kvindesagen-1891>